

Kodeks ljudskih prava

Uvod

„Odgovorno postupanje” sastavni je dio naše korporativne strategije te ga stoga zahtijevamo i od svih zaposlenika Grupe. Povezivanje ljudi okosnica je našeg poslovanja i vjerujemo da je svaka veza koju uspostavimo prilika za održivi razvoj. Okolišna i društvena odgovornost bitni su aspekti našeg svakodnevnog poslovanja i sastavni dio korporativnog upravljanja već više od dva desetljeća. Svoje korporativne procese dosljedno usmjeravamo na postizanje održivosti.

Ovim Kodeksom ljudskih prava Deutsche Telekom Grupa obvezuje se poštovati i promicati ljudska prava i brigu za okoliš.

Kodeks je ujedno i sastavni dio političke izjave o ljudskim pravima koju uprava društva objavljuje u skladu s člankom 6. stavkom 2. njemačkog Zakona o dužnoj pažnji u lancima opskrbe¹ radi sprečavanja povreda ljudskih prava, a može se po potrebi dopuniti dodatnim izjavama. U tu je svrhu Kodeks ljudskih prava dostupan i javnosti.

Ciljna skupina i područje primjene

Kodeks ljudskih prava primjenjuje se na povezana društva Deutsche Telekoma AG pod uvjetom da je odgovarajuće upravno tijelo donijelo rješenje ili da je nadležni član uprave donio odluku o valjanosti.

Uprava svakog društva odgovorna je za poštovanje ovog Kodeksa. Pojedinci i treće strane ne ostvaruju nikakva prava na temelju ovog Kodeksa ljudskih prava.

Lokalne prilagodbe

Pri provedbi ovog Kodeksa u povezanim društvima moraju se poštovati prednost nacionalnog i nadnacionalnog prava, kulturne norme unutar tog okvira te sva prava sudjelovanja odgovornih ili ovlaštenih predstavnika zaposlenika.

U slučaju sukoba između nacionalnog prava i sadržaja ovog Kodeksa, središnja jedinica nadležna za korporativnu odgovornost (trenutačno Korporativna odgovornost Grupe – DTAG GCR) nastojat će u suradnji s relevantnim društvom postići učinak koji je najbliži cilju ovog Kodeksa.

Naša predanost poštovanju ljudskih prava i brizi za okoliš

Predani smo poštovanju i promicanju ljudskih prava i brige za okoliš svugdje gdje poslujemo, uključujući lanac opskrbe i poslovne partnere:

Deutsche Telekom Grupa ozbiljno shvaća sva međunarodno priznata ljudska prava i okolišna pitanja te kao globalno telekomunikacijsko društvo prihvaća svoju korporativnu odgovornost. Uspjeh našeg društva temelji se na standardima visoke kvalitete te našem integritetu i vrijednostima. Provodimo i sustavno poboljšavamo postupke dužne pažnje u cijeloj Grupi te tako osiguravamo da se u svakom trenutku poštuju ljudska prava i vodi briga o okolišu.

¹ Službeni naslov zakona: „Zakon o obvezama dužne pažnje gospodarskih subjekata radi sprječavanja povreda ljudskih prava u lancima opskrbe”, na njemačkom: Lieferkettensorgfaltspflichtengesetz (LkSG).

Uz pravne zahtjeve, obvezali smo se poštovati brojne međunarodne referentne instrumente za zaštitu ljudskih prava i brigu za okoliš. To su trenutačno:

- „Međunarodna povelja o ljudskim pravima”, koja se sastoji od „Opće deklaracije o ljudskim pravima” i „Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima” u kojima se utvrđuju građanska, politička i društvena prava na koja svatko ima pravo
- „Deklaracija Međunarodne organizacije rada (MOR) o temeljnim načelima i pravima na radu”, u kojoj je definirano pet temeljnih načela, a to su sloboda udruživanja i stvarno priznavanje prava na kolektivno pregovaranje, ukidanje svih oblika prisilnog ili obveznog rada, stvarno ukidanje rada djece, uklanjanje diskriminacije u području zapošljavanja i zanimanja te sigurno i ugodno radno okruženje
- „Smjernice OECD-a za multinacionalna poduzeća” Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj
- načela Globalnog sporazuma UN-a
- Trostrana deklaracija MOR-a o načelima za multinacionalna poduzeća i socijalnu politiku (Deklaracija o multinacionalnim poduzećima)
- vodeća načela Ujedinjenih naroda o poslovanju i ljudskim pravima.

Naša načela i očekivanja u području ljudskih prava i okoliša

Načela u području ljudskih prava i okoliša koja su detaljno navedena u nastavku osnova su za sve naše poslovne aktivnosti. U jednakoj se mjeri primjenjuju kako na naše zaposlenike tako i na dobavljače i poslovne partner. Sadržavaju naše vrijednosti i standarde, koji su detaljnije opisani u internim politikama Grupe, postupovne upute i procese te stoga čine naš okvir djelovanja.

Naša načela i očekivanja u pogledu zaposlenika

Utvrđujemo interna pravila i postupke kojima promičemo poštovanje prava zaposlenika i koji su navedeni u nastavku.

Zabrana rada djece

Poštujemo prava djeteta. Zabranjujemo korištenje dječjeg rada. Kao minimum, sve prakse poslodavca moraju biti usklađene s trenutačnim verzijama konvencija MOR-a br. 138 i 182 te moraju osigurati da su svi zaposlenici dosegli zakonsku minimalnu dob u skladu s relevantnim nacionalnim zakonodavstvom.

Zabrana prisilnog rada i svih oblika ropstva

Izričito smo se obvezali zabraniti sve oblike prisilnog ili obveznog rada te sve oblike ropstva, uključujući moderno ropstvo i trgovanje ljudima. Kao minimum, sve prakse poslodavca moraju biti usklađene s trenutačnom verzijom temeljnih standarda rada MOR-a.

Zaštita zdravlja i sigurnosti na radu

Kao poslodavac svojim zaposlenicima osiguravamo zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu koja mora biti usklađena barem s primjenjivim pravom te podupiremo tekuća kretanja kojima je cilj poboljšati svijet rada. To uključuje uspostavu odgovarajuće organizacije rada u smislu radnog vremena i stanki za odmor kako bi se spriječio prekomjeran fizički i psihički umor. Poštujemo propise o sigurnosti na radu kada angažiramo zaposlenike iz poduzeća ugovaratelja.

Sloboda udruživanja i pravo na kolektivno pregovaranje

Priznajemo temeljna prava na udruživanje i kolektivno pregovaranje, kao i pravo na štrajk u okviru nacionalnog prava i postojećih sporazuma. Uz to, obvezali smo se otvoreno i s povjerenjem surađivati s legitimnim, demokratski izabranim predstavnicima zaposlenika u okviru konstruktivnog socijalnog dijaloga kako bismo postigli pravednu ravnotežu interesa. Svoje zaposlenike nećemo sprječavati niti ograničavati u ostvarivanju tih prava. Ne prihvaćamo i ne toleriramo prijetnje odmazdom protiv zaposlenika koji ostvaruju svoje pravo na samoorganiziranje.

Zabrana nejednakog postupanja pri zapošljavanju

Štitimo jednake mogućnosti i slobodu od diskriminacije u okviru sedam dimenzija raznolikosti: 1. dob, 2. spol i rodni identitet, 3. etničko podrijetlo i nacionalnost, 4. seksualna orijentacija, 5. mentalne i fizičke sposobnosti/stanje, 6. vjera i svjetonazor i 7. društvena pozadina (obrazovanje i financijska situacija izvorne obitelji).

Kad je riječ o tim dimenzijama, kontinuirano podupiremo uklanjanje sistemskih prepreka uključivanju (npr. u svojim zgradama i IT sustavima).

Naša „Vodeća načela” i „Kodeks ponašanja” čine osnovu za suradnje u Grupi koja se primjenjuje na globalnoj razini. Kako bismo dodatno ojačali tu osnovu, pitanja raznolikosti, jednakosti i uključivosti ugradili smo u politiku istog naziva, tj. „Politiku Grupe o raznolikosti, jednakosti i uključivosti”, kao i u „Temelje vodstva”, odnosno smjernice DT za ponašanje rukovodstva.

Aдекватna plaća dostatna za život

Poštujemo pravo na pravednu i prikladnu ugovorenu naknadu koja odražava zakonsku minimalnu plaću na nacionalnom tržištu rada i zaposlenicima u najmanju ruku osigurava sredstva za dostojan životni standard s obzirom na međunarodne referentne instrumente navedene u odjeljku 4.

Pristup nulte tolerancije prema svim oblicima nasilja ili uznemiravanja

Deutsche Telekom Grupa ima nultu razinu tolerancije za fizičko, psihološko ili seksualno nasilje, prijetnju takvim nasiljem ili bilo koji drugi oblik uznemiravanja. To se odnosi i na angažiranje ili korištenje privatnih ili javnih snaga sigurnosti za zaštitu poslovnog projekta ako bi zbog nedostatka uputa ili nadzora korištenje snaga sigurnosti moglo dovesti do povrede tog temeljnog načela.

Osposobljavanje

Digitalni svijet rada postaje sve složeniji i raznolikiji te zahtijeva veliku fleksibilnosti. Podupiremo usavršavanje i prekvalifikaciju u interesu i zaposlenika i društva kako bismo osigurali dosljedno visoke standarde radnog učinka i visokokvalitetnu uslugu. U fokusu oblika učenja koje nudimo posebno su teme usmjerene na budućnost koje se odnose na sve digitalizirani svijet rada te izazove radnog mjesta i tehnološke, okolišne i društvene promjene koje on donosi. Koristimo digitalne oblike učenja koji omogućuju najbolje moguće okruženje za neovisno, fleksibilno učenje prilagođeno potrebama zaposlenika.

Naša načela i očekivanja u pogledu korisnika

Zaštita podataka

Naš je ključni cilj zaštititi osobne podatke svih onih koji su povezani s Deutsche Telekom Grupom.

Jamčimo zakonitu obradu osobnih podataka vodeći računa o temeljnim ljudskim pravima. Obvezali smo se poštovati temeljno pravo na zaštitu podataka i informacijsko samoodređenje koje je valjano u EU-u te promicati njegovo priznavanje u cijelom svijetu. Kontinuirano unapređujemo tehničke standarde i promičemo najvišu razinu transparentnosti. Da bismo to postigli, sveobuhvatno smo ugradili mjere i propise za zaštitu podataka u cjelokupne procese Grupe. Navedeno uključuje određivanje i poštovanje aspekata ljudskih prava u skladu sa zaštitom podataka pri razvoju i korištenju umjetne inteligencije ili drugih aplikacija koje se temelje na algoritmu.

Istovremeno nastojimo osigurati da svaki pojedinac zadrži kontrolu nad korištenjem svojih podataka. To uključuje pružanje informacija o načinu rada poslovnih modela utemeljenih na podacima te informacija o tome kako, primjerice, naši korisnici mogu postići digitalnu suverenost.

Uveli smo niz internih politika za osiguravanje jedinstvenog visokog standarda zaštite podataka u Grupi. Među njima su i „Obvezujuća korporativna pravila o privatnosti”, tj. propisi o zaštiti podataka na razini Grupe na koje su se obvezala društva Deutsche Telekom Grupe u mjeri u kojoj je to zakonski moguće.

Sloboda izražavanja i informiranja

Poštujemo i štitimo slobodu izražavanja kako bismo spriječili ili ublažili učinke, primjerice, potencijalnih državnih ograničenja. Ta ograničenja moraju biti u skladu s nacionalnim i/ili međunarodnim odredbama i

zakonima te moraju biti nužna i prikladna za postizanje željenog cilja, primjerice, nacionalne sigurnosti ili zaštite djece.

Zaštita djece i mladih

Štitimo djecu i mlade kada se koriste digitalnim medijima te uzimamo u obzir relevantne kriterije za zaštitu djece i mladih pri razvoju svojih proizvoda i usluga.

Naša načela i očekivanja u pogledu društva te predanost zaštititi okoliša

Usklađenost poslovanja i suzbijanje korupcije

Naša kultura usklađenosti poslovanja ključna je sastavnica korporativnog upravljanja utemeljenog na integritetu i poštovanju. Kao Grupa obvezali smo se postupati u skladu s etičkim načelima te pravnim i regulatornim zahtjevima. Tu smo obvezu ugradili u svoja „Vodeća načela” i „Kodeks ponašanja”.

Korupcija je povreda nacionalnog i međunarodnog prava. Odbijamo sve oblike korupcije, kako podmićivanje kao aktivnu korupciju tako i podmitljivost kao pasivnu korupciju u javnom i privatnom sektoru. Treba se suzdržati od svakog oblika korupcije i svih radnji koje se mogu protumačiti kao korupcija.

Digitalna odgovornost i sudjelovanje

Uvijek nastojimo zaštititi i poštovati ljudska prava u pogledu odgovornosti koje nastaju kao posljedica tehnoloških promjena i digitalne transformacije. Cilj nam je implementirati tehnologiju na temelju humanističkih vrijednosti.

Odlučni smo u namjeri da pridonesemo oblikovanju digitalnog društva koje se zasniva na našim temeljnim demokratskim vrijednostima i u kojem svi ljudi mogu sigurno, kompetentno i autonomno sudjelovati: želimo stvoriti digitalni svijet kao tolerantan, siguran prostor za svakog i omogućiti društvu da premosti digitalni jaz.

Prava lokalnih zajednica i mogućnost osiguravanju osnovnih sredstava za život

Poštujemo i štitimo prava lokalnih zajednica, primjerice, autohtonih naroda. Ako bi naše aktivnosti mogle utjecati na ljude u lokalnim zajednicama, poduzimamo sve u svojoj moći kako bismo spriječili negativne učinke na ljudska prava. Aktivno se savjetujemo sa zajednicama koje su eventualno pogođene kako bismo postigli dogovor ili ishodili privolu.

Kad kupimo ili iskorištavamo zemljište, šume ili vode koji su izvor sredstava za život određenog pojedinca ili gradimo na takvom zemljištu, u šumama ili na vodama, obvezujemo se provesti zabranu nezakonitog iseljavanja i prisvajanja zemljišta, šuma i voda.

Pokretne komunikacije i zdravlje

Elektromagnetska polja ključna su komponenta našeg povezanog svijeta. Osiguravamo usklađenost s relevantnim zakonskim pragovima na temelju preporuka Međunarodne komisije za zaštitu od zračenja. U našim objavljenim smjernicama za visokofrekvencijska elektromagnetska polja (EMF) navedene su dodatne informacije, opisan naš pristup i priloženo godišnje izvješće o toj temi.

Zaštita okoliša

Posvećeni smo zaštiti okoliša, a posebno pridonosimo ublažavanju klimatskih promjena i postizanju usklađenosti s Pariškim klimatskim sporazumom. Procjene rizika za okoliš sastavni su dio naših postupaka dužne pažnje u pogledu zaštite okoliša, među ostalim tijekom spajanja i preuzimanja. Te procjene uključuju sva okolišna pitanja na koja naše poslovne aktivnosti mogu negativno utjecati, uključujući, primjerice, aktivnosti koje uzrokuju štetne promjene u tlu, zagađenje vode ili zraka, štetne emisije buke, prekomjernu potrošnju vode ili deforestaciju i gubitak bioraznolikosti koji mogu znatno narušiti zdravlje i/ili prirodne resurse za sredstva za život pojedinca.

Što više izbjegavamo stvaranja otpada i promičemo kontinuirano i ponovnu upotrebu te, ako to nije moguće, prioritetno recikliranje otpada.

U okviru svojeg globalnog lanca opskrbe obraćamo pozornost na zabranjenu proizvodnju i/ili korištenje materijala obuhvaćenih Stockholmskom konvencijom (postojane organske onečišćujuće tvari), zbrinjavanje otpada koji sadržava postojane organske onečišćujuće tvari na ekološki neprihvatljiv način i nepravilno slanje opasnog otpada u smislu Baselske konvencije.

Proizvodnja, korištenje/primjena i/ili zbrinjavanje žive i otpada koji sadržava živu regulirani su u skladu s Minamatskom konvencijom. Navedeno uzimamo u obzir u svojim postupcima dužne pažnje kako bismo izbjegli okolišne rizike povezane s našim poslovnim aktivnostima.

Naša integrirana klimatska strategija utemeljena je na četirima stupovima: emisijama iz lanca vrijednosti, energiji iz obnovljivih izvora, energetske učinkovitosti i osposobljavanju. Postavljamo konkretne ciljeve za svaki od četiriju stupova te izvješćujemo o njima. Imamo sustav upravljanja okolišem na razini Grupe, koji je osnova za integraciju dužne pažnje u području zaštite okoliša.

Naša načela i očekivanja u pogledu dobavljača

Od izravnih dobavljača s kojima imamo ugovorni odnosi očekujemo da ispune sljedeće obveze te uspostavljamo prikladne mjere kojima osiguravamo njihovo ispunjavanje:

- Već dugi niz godina od svojih dobavljača očekujemo da se također obvežu poštovati ljudska prava i brinuti se za okoliš, postupati u skladu s našim načelima u tim područjima (odjeljci od 5.1. do 5.3.), uspostaviti prikladne postupke dužne pažnje na temelju rizika i prenijeti ta očekivanja na svoje dobavljače.
- Uspostavljamo postupke pregleda, po potrebi u suradnji s dobavljačima, koji omogućuju ispunjavanje tih očekivanja.
- Osobito nastojimo zajamčiti odgovornu nabavu sirovina u cijelom svojem lancu opskrbe te stoga zahtijevamo da se poštuju standardi o rukovanju metalima, a posebno mineralima iz područja zahvaćenih sukobima. Osim toga, osobito podupiremo inicijative za stvaranje globalnog sustava praćenja podrijetla minerala, što smatramo korisnim korakom prema poboljšanju transparentnosti u cijelom svojem lancu opskrbe.

Provedba: naši postupci dužne pažnje u području ljudskih prava i okoliša

Deutsche Telekom Grupa razvila je u skladu s međunarodnim referentnim instrumentima navedenima u odjeljku 4. sveobuhvatan program dužne pažnje u području ljudskih prava i okoliša, koji je u primjeni već niz godina. Na temelju stečenog znanja i u suradnji s unutarnjim i vanjskim stručnjacima utvrdili smo skupine ljudi na koje bi naše poslovne aktivnosti mogle imati negativan ili pozitivan učinak (procjena učinka na ljudska prava):

- zaposlenici u društvima naše Grupe
- zaposlenici naših izravnih i neizravnih dobavljača
- naši korisnici
- djeca i mladi
- članovi posebnih zajednica.

Stoga pri provedbi postupaka dužne pažnje posebnu pozornost posvećujemo interesima osobito ranjivih skupina, kao što su djeca, mladi, žene, radnici migranti i drugi članovi nacionalnih ili etničkih, vjerskih ili jezičnih manjina. Vodimo računa o stalnom unaprjeđenju identifikacije ranjivih skupina te je revidiramo najmanje jednom godišnje nakon provedbe godišnje procjene rizika za ljudska prava i okoliš.

Nove nalaze objavljujemo na svojoj internetskoj stranici u [godišnjoj političkoj izjavi Deutsche Telekom AG o strategiji ljudskih prava i brige za okoliš](#) („Godišnje izvješće o dužnoj pažnji u lancima opskrbe”).

Upravljanje rizicima integrirano je u ključne poslovne operacije

U okviru sustava upravljanja rizicima na razini Grupe uvode se faze postupka u sve ključne poslovne operacije kako bi se prepoznali i umanjili rizici za ljudska prava i okoliš te spriječile ili zaustavile povrede obveza u području okoliša ili ljudskih prava ili umanjio opseg takvih povreda.

Sustavi upravljanja rizicima na razini Grupe obuhvaćaju sva društva Grupe nad kojima Deutsche Telekom Grupa izvršava odlučujući utjecaj (dalje u tekstu: „društva Grupe”).

Ključne faze postupka na razini Grupe uključuju:

- imenovanje osobe odgovorne za praćenje upravljanja rizicima
- uspostavu postupka za podnošenje pritužbi
- godišnju analizu rizika za društva Grupe koja pripadaju vlastitom poslovnom području i za njihove izravne dobavljače
- *ad hoc* analizu rizika za cijeli lanac opskrbe, uključujući poslovne partnere
- za izravne dobavljače i kontinuirano prepoznavanje rizika
- izvođenje i provedbu preventivnih i korektivnih mjera
- revizije i preglede djelotvornosti
- dokumentiranje i arhiviranje
- godišnje izvješćivanje.

Definirali smo odgovornosti za provedbu postupaka dužne pažnje i postupanje u skladu s njima.

- Na najvišoj razini upravljanja Uprava Deutsche Telekom AG odgovorna je za poštovanje obveza u području ljudskih prava i okoliša.
- Redovito i/ili *ad hoc* interno izvješćivanje o rezultatima zaštite ljudskih prava i okoliša u tijelima za donošenje odluka, kao što je uprava društva, znači da se odluke uvijek temelje na provjerenim činjenicama.

U potpornoj funkciji na razini Deutsche Telekom AG imenuje se jedna osoba za praćenje postupaka dužne pažnje u Grupi („povjerenik za ljudska prava” ili „povjerenik za dužnu pažnju u lancima opskrbe”). Ta osoba odgovara izravno predsjedniku Uprave Deutsche Telekom AG te ima daljnje potporne funkcije.

Ako je tako propisano nacionalnim pravom (kao što je, primjerice, njemački Zakon o dužnoj pažnji u lancima opskrbe), društva Grupe također imenuju takvu vrstu nadzorne osobe za svoje poslovno područje.

Analiza rizika

Naš sustav upravljanja rizicima uključuje godišnju analizu rizika kojoj je cilj utvrditi rizike za ljudska prava i okoliš. Analiza rizika provodi se za društva Grupe i njihove izravne dobavljače za predmetnu financijsku godinu. Pri razmatranju i procjeni rizika posebnu pažnju posvećujemo interesima svih pogođenih/oštećenih osoba.

Rizik postoji ako su prisutne barem stvarne indikacije koje upućuju na to da je moguća povreda obveza u području ljudskih prava ili okoliša u smislu odjeljka 4. ili da je zapravo počinjena konkretna povreda i da je određeno društvo Grupe to uzrokovalo ili tome pridonijelo. Takav rizik može proizlaziti i iz povreda koje su se već dogodile zbog kršenja obveza u području ljudskih prava ili okoliša u mjeri u kojoj se ponavljanje činjenica nije moglo ublažiti prikladnim preventivnim mjerama.

Uz godišnje analize provode se i *ad hoc* analize rizika ako postoje stvarne indikacije da je moguć nastanak rizik prethodno opisane vrste ili ako moramo očekivati znatno izmijenjen ili proširen profil rizika u lancu opskrbe. To se odnosi na sva društva Grupe, poznate izravne i neizravne dobavljače i druge poslovne partnere.

Rizici za ljudska prava i okoliš sustavno se analiziraju i prije spajanja ili preuzimanja.

U nastavku su navedene ključne faze postupka u redovitoj analizi rizika.

Prva faza: Utvrđivanje društava Grupe/podružnica/lokacija u vlastitom poslovnom području te njihovih izravnih dobavljača koji imaju veću sklonost riziku na sljedeće načine:

- usporedbom vanjskih i unutarnjih informacija i izvora
- izradom pregleda specifičnih političkih okolnosti određene zemlje (npr. izrada pregleda rizika po poslovnim područjima, lokacijama, proizvodima ili zemljama podrijetla)
- razmatranjem značajnih rizika specifičnih za skupinu ili za proizvod kako bi se analizirali rizici u odnosu na dobavljače.

Izvori za to su javna izvješća o rizicima zemlje ili sektora, interne informacije iz uspostavljenih postupaka upravljanja, kao što su postupci za podnošenje pritužbi, upitnici o rizicima u društvima Grupe, ankete za zaposlenike, revizije i certifikacije. Uključujemo i unutarnja i vanjska stručna znanja o ljudskim pravima stručnjaka, poslovnih partnera i odabranih dionika, uključujući predstavnike skupina koje su pogođene ili bi mogle biti pogođene.

Pri utvrđivanju izravnih dobavljača koji su osjetljivi na određeni rizik koristimo i podatke o rizicima pribavljene od specijaliziranih vanjskih pružatelja. To nam omogućuje da kontinuirano pratimo svoje globalne lance opskrbe na temelju rizika i provodimo kontinuiranu procjenu na temelju različitih javno dostupnih izvora.

Ulažemo sve veće napore kako bismo utvrdili osobito ranjive skupine (kao što su djeca, etničke i vjerske manjine, borci za ljudska prava, žene ili autohtoni narodi) i detaljnije analizirali rizike za ljudska prava s kojima se suočavaju.

Druga faza: Provedba provjere vjerodostojnosti rezultata prve faze te ponderiranje i prioritizacija konkretnih rizika za ljudska prava i okoliš u specifičnom kontekstu društava/podružnica/lokacija/dobavljača u okviru međudjelnog dijaloga o rizicima. Stručni odbor sastavljen od središnjih specijaliziranih odjela i osoba nadležnih za nadzor upravljanja rizicima (Odbor za rizike u skladu sa Zakonom o lancima opskrbe) provodi provjeru vjerodostojnosti te ponderira i prioritizira rizike u okviru zajedničkog dijaloga o rizicima.

Svi nalazi (rizici i povrede) ocjenjuju se s obzirom na to povećavaju li ili umanjuju rizik te se pretvaraju u bodovnu ljestvicu, a zatim u narednoj fazi prioritiziraju na temelju sljedećih kriterija prikladnosti:

- prirode i opsega poslovne aktivnosti: „klasifikacija skupina materijala” (npr. skupine materijala u kojima se koriste sirovine koje se dokazivo vade u regijama zahvaćenima sukobima ili visokorizičnim regijama ili koje se općenito povezuju s povredama ljudskih prava ili nanošenjem štete okolišu, upotreba opasnih strojeva i/ili kemikalija u proizvodnji (sirovinskih) proizvoda, proizvodnja s visokim udjelom niskokvalificirane manualne radne snage, radnika migranata, udaljenih / teško dostupnih mjesta rada i sezonskom/fluktuirajućom potražnjom za radnicima)
- mogućnosti utjecaja na izravno odgovornu stranku
- težine povrede koja se obično može očekivati i vjerojatnosti nastanka povrede: broj pogođenih osoba, postojanje djelotvornih preventivnih mjera
- uzročno-posljedičnog doprinosa: izravno/neizravno odgovorna stranka.

Matricu rizika ili ljestvicu rizika koja se na toj osnovi izrađuje svake godine i na temelju koje se razlikuju društva/dobavljači s visokim, srednjim ili niskim rizikom od povreda ljudskih prava ili nanošenja štete okolišu odobrava Uprava Grupe te ona čini osnovu za izvođenje daljnjih mjera, kao i za unutarnju i vanjsku komunikaciju, a uključena je i u korporativne postupke odlučivanja.

Rezultate koristimo kao osnovu za sastavljanje i po potrebi prilagodbu internih odredbi, postupaka i osposobljavanja kako bismo odgovorili na sve složenije zahtjeve za naše postupke dužne pažnje.

Preventivne mjere

Ako se tijekom analize utvrdi i prioritizira visok rizik, odmah poduzimamo prikladne preventivne mjere utemeljene na riziku, kao što su one navedene u nastavku.

Kad je riječ o vlastitim društvima Grupe (vlastitom poslovnom području):

Uspostavljamo politike i smjernice za provedbu strategija ljudskih prava i brige za okoliš te ih po potrebi prilagođavamo. To uključuje, primjerice:

- Kodeks ljudskih prava
- Kodeks ponašanja
- opis dužne pažnje u upravljanju rizicima
- Globalnu politiku nabave
- sustav upravljanja kvalitetom, zdravljem, sigurnošću i zaštitom okoliša
- smjernice za zaštitu okoliša
- Politiku Grupe o raznolikosti, jednakosti i uključenosti.

Osim toga, provodimo osposobljavanje na licu mjesta i uvodimo kontrolne mjere utemeljene na riziku kao što su, primjerice, procjene učinka na ljudska prava, kao i unutarnje i vanjske revizije na licu mjesta.

Kad je riječ o dobavljačima:

Naša načela i očekivanja koja imamo od izravnih dobavljača u pogledu ljudskih prava i okoliša već su dugi niz godina temeljni element ugovora te ih uzimamo u obzir pri odabiru dobavljača.

Osim toga, poduzimamo i druge prikladne mjere utemeljene na riziku, kao što su ugovorna jamstva, uključujući uspostavu odgovarajućih kontrolnih mehanizama, npr.:

- usuglašavanje posebnih ugovornih klauzula o provedbi kontrolnih mjera utemeljenih na riziku, kao što su revizije dobavljača, potpora izravnom dobavljaču u provedbi mjera prema izravnim dobavljačima u vezi s utvrđenim rizicima
- ponuda osposobljavanja o našim očekivanjima u pogledu ljudskih prava i okoliša
- sudjelovanje u međusektorskim inicijativama.

Imamo niz uspostavljenih kontrolnih mehanizama za godišnje ili *ad hoc* praćenje djelotvornosti preventivnih mjera koje smo proveli u vlastitom poslovnom području ili za izravne ili neizravne dobavljače i koje po potrebi ažuriramo. Ti mehanizmi djelotvornosti i kontrole uključuju, primjerice:

- provjeru provedbe politika Grupe s pomoću ankete koja se provodi u društvima Grupe u okviru godišnje procjene rizika
- provedbu anketa za zaposlenike
- praćenje stope sudjelovanja u tečajevima osposobljavanja
- provedbu unutarnjih i vanjskih revizija i certifikacija.

Korektivne mjere

Ako na temelju analize rizika utvrdimo da je već došlo do povrede naših obveza u području ljudskih prava ili okoliša ili da je takva povreda neizbježna, odmah poduzimamo odgovarajuće korektivne mjere i po potrebi ih prioritiziramo u skladu s kriterijima prikladnosti opisanim u odjeljku 6.2., a posebno korektivne mjere navedene u nastavku.

Kad je riječ o vlastitim društvima Grupe (vlastitom poslovnom području), posebno:

- trenutačne mjere za sprječavanje, zaustavljanje ili smanjenje opsega povrede
- održavanje tečajeva osposobljavanja
- dopuna politika i prilagodba postupaka
- poduzimanje mjera u skladu s radnim pravom
- uključivanje dodatnih specijaliziranih jedinica i predstavničkih tijela radnika u rad na konceptu.

Cilj je korektivnih mjera zaustaviti povredu.

Kad je riječ o dobavljačima:

Kad je riječ o izravnim dobavljačima, uspostavljamo izravan kontakt, raspravljamo o situaciji i pozivamo na prestanak ponašanja kojim se povređuju obveze u području ljudskih prava i okoliša. Ako se povreda ne može zaustaviti u doglednoj budućnosti, spremni smo postići sporazum s dobavljačem o zajedničkom konceptu za zaustavljanje ili umanjeње povrede, uključujući konkretan vremenski raspored. U tu svrhu surađujemo s vanjskim partnerima i sektorskim inicijativama.

Ako jest ili postane jasno da dobavljač neće ispuniti zahtjeve, razmatramo privremenu suspenziju poslovnog odnosa i/ili uklanjanje dobavljača s popisa dodijeljenih ugovora. Ako je povreda teška i/ili se ne može zaustaviti, razmatra se prestanak poslovnog odnosa kao krajnja mjera.

Budući da s neizravnim dobavljačima nemamo ugovorni odnos, u slučaju povrede prvo ćemo se obratiti svojem izravnom dobavljaču ako je to potrebno i u okviru mogućeg. U takvim slučajevima također nastojimo surađivati sa svim uključenim strankama u osmišljavanju koncepta za sprječavanje, zaustavljanje ili umanjeње povrede te raditi zajedno na provedbi tog koncepta. Razmatramo i sudjelovanje u relevantnim sektorskim inicijativama.

Na raspolaganju nam je niz uspostavljenih kontrolnih mehanizama s pomoću kojih najmanje jednom godišnje ili na *ad hoc* osnovi provjeravamo djelotvornost prethodno opisanih korektivnih mjera. Ti mehanizmi djelotvornosti i kontrole uključuju:

- dodavanje posebnih pitanja u ankete za zaposlenike
- praćenje stope sudjelovanja u tečajevima osposobljavanja
- provedbu unutarnjih i vanjskih revizija i certifikacija.

Dokumentiranje i godišnje izvješćivanje

Kontinuirano dokumentiramo svoj rad na djelotvornom ispunjavanju obveza dužne pažnje.

Uz strategiju ljudskih prava i brige za okoliš objavljenu u ovoj Politici Grupe, Deutsche Telekom AG objavljuje i druga izvješća o ispunjavanju svojih obveza dužne pažnje. To su trenutačno:

- godišnja politička izjava o mogućim prioritetnim rizicima za ljudska prava i okoliš u Deutsche Telekomu AG nakon provedbe godišnje analize rizika u skladu sa Zakonom o dužnoj pažnji u lancima opskrbe; politička izjava objavljuje se na [internetskim stranicama Deutsche Telekom Grupe](#) – „Godišnje izvješće o dužnoj pažnji u lancima opskrbe”
- godišnje izvješće o održivosti u skladu s relevantnim primjenjivim zakonskim obvezama izvješćivanja o održivosti.

Unutarnji postupak za podnošenje pritužbi

Svim interesnim skupinama nudimo pristup dvama javnim portalima za zviždače s mogućnošću prijavljivanja, između ostalog, pritužbi u vezi s ljudskim pravima ili zabrinutosti za okoliš u vezi s Hrvatskim Telekomom d.d. ili drugim pridružene društvima grupe Deutsche Telekom Grupe.

Naše obučeno osoblje za usklađenost poslovanja bilježi sva prijavljena pitanja, koja se rješavaju u skladu sa zakonom te vodeći računa o zaštiti podnositelja pritužbe. U pravilu se potvrda o zaprimanju pitanja ili pritužbe šalje u roku od sedam dana, zajedno s kontaktnim podacima za sljedeće korake u postupku. Naš tim stručnjaka procijenit će valjanost prijavljenog pitanja i dodijeliti daljnje odgovornosti. Kako bi se razjasnile činjenice, može biti svrishodno uključiti druge stranke ako je to potrebno te nakon konzultacija s podnositeljem pritužbe. Cilj nam je obavijestiti podnositelja pritužbe o rezultatima i eventualnim mjerama proizišlima iz pritužbe u roku od približno tri mjeseca od slanja potvrde o zaprimanju.

Kontinuirano te najmanje jednom godišnje pratimo djelotvornost postupka za podnošenje pritužbi te ga po potrebi unaprjeđujemo. Nalaze iz postupka za podnošenje pritužbi uzimamo u obzir u godišnjoj analizi rizika te oni mogu biti katalizator za provedu *ad hoc* analize rizika. Osim toga, razmatramo i daljnje pokretanje mjera korištenjem odgovarajućih pravnih mogućnosti, kao što su, primjerice, mjere u skladu s radnim i/ili kaznenim pravom.

Javnost kao i zaposlenici društava grupe mogu pristupiti postupku putem naše početne stranice i putem web stranica društava Grupe . Kako bi se osigurala najšira moguća dostupnost postupka za podnošenje pritužbi, problemi i pritužbe mogu se prijaviti na više načina:

Portal za prijavu nepravilnosti DT Grupe „TellMe“:

- Telefonom: korištenjem besplatnog međunarodnog broja +8000 3824835
- E.poštom: tell-me@telekom.de
- Poštom Deutsche Telekom AG, Hinweisgeberportal TellMe, Friedrich-Ebert-Allee 140, 53113 Bonn, Germany
- Anonimno [online reporting](#)

Portal za prijavu nepravilnosti HT Grupe:

- E.poštom: eticka.linija@t.ht.hr
- Poštom: Hrvatski Telekom, Compliance, Radnička cesta 21, 10000 Zagreb, Hrvatska
- Anonimno: [portal za prijave](#)

Komunikacija i pregled

Ovaj Kodeks ljudskih prava objavit će se i staviti na raspolaganje za sve zaposlenike Deutsche Telekom Grupe i predstavnička tijela zaposlenika.

Sadržaj ovog Kodeksa dostavit će se na prikladan način dobavljačima i poslovnim partnerima društava Grupe u obliku naših očekivanja od njih.

Svjesni smo da bi se ključne točke koje se odnose na ljudska prava i brigu za okoliš mogle promijeniti jer se naše društvo razvija i unaprjeđuje. Stoga ćemo kontinuirano preispitivati ovu temu i s njome povezane obveze dužne pažnje u području ljudskih prava i okoliša te po potrebi prilagoditi Kodeks ljudskih prava.